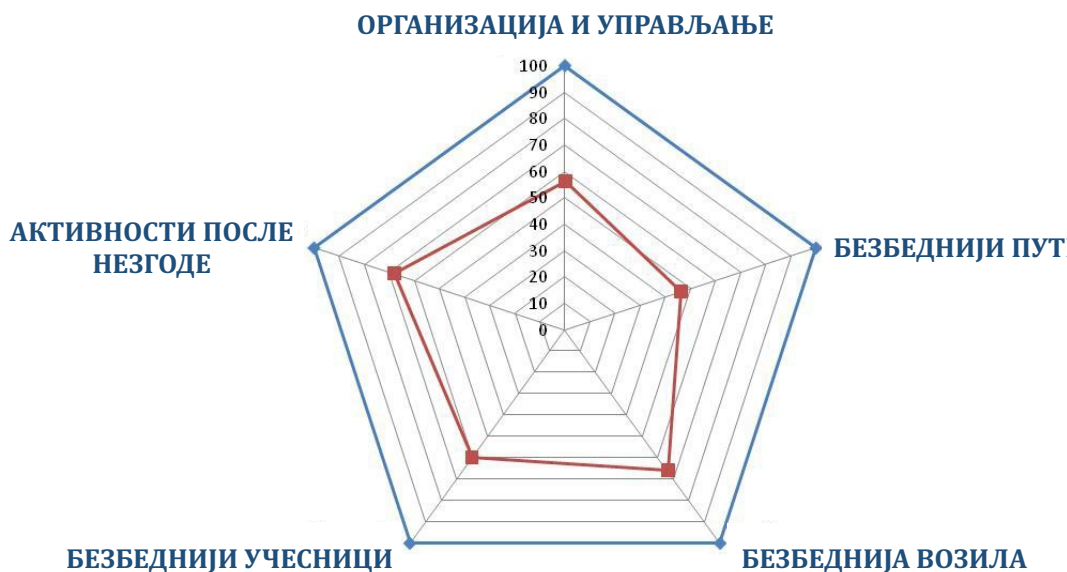

Република Србија
Агенција за безбедност саобраћаја

БЕНЧМАРКИНГ

СИСТЕМА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

УВОД

У циљу што квалитетнијег сагледавања стања најважнијих институција безбедности саобраћаја (БС) у Србији и дефинисања препорука унапређење, Агенција за безбедност саобраћаја (АБС) је наручила пројекат “Бенчмаркинг система безбедности саобраћаја на националном нивоу, бенчмаркинг институција и организација укључених у систем безбедности саобраћаја на националном нивоу” (у даљем тексту: “Бенчмаркинг система безбедности саобраћаја”). Пројекат је реализовао Универзитет у Београду, Саобраћајни факултет у периоду новембар-децембар 2016. године.

Истраживачки тим је заштитни систем оцењивао, полазећи од пет стубова БС који су дефинисани Резолуцијом Уједињених нација о деценији акције за БС и Глобалним планом деценије акције за БС: (1) Организација и управљање БС, (2) Безбеднији путеви, (3) Безбеднија возила, (4) Безбеднији учесници у саобраћају и (5) Активности после незгоде.

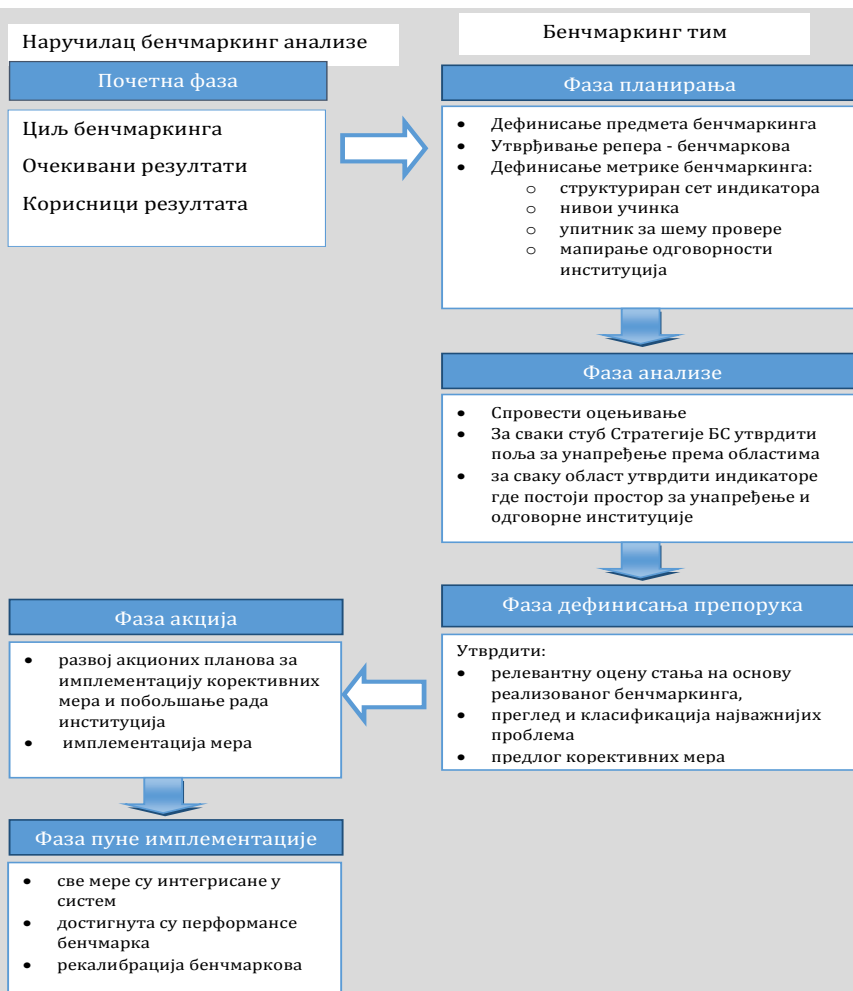
У оквиру наведених стубова, дефинисане су значајне, припадајуће области. Тако на пример, у оквиру првог стуба, дефинисано је осам (8) области, и то: Правни оквир, Стратешки оквир, Финансирање БС, БС заснована на подацима, БС заснована на науци, Safe system approach – Приступ безбедног система, Капацитет и интегритет најважнијих носилаца/институција и Успешност рада најважнијих носилаца/институција.

У оквиру сваке области дефинисани су индикатори учинка. Ови индикатори су оцењивани експертском методом, а затим је тим за валидацију анализирао резултате и дао коначне оцене. Оцене су графички приказане и протумачене. За сваки индикатор је идентификована једна или више одговорних институција.

Коначно, на основу свеобухватне анализе оцена, имајући у виду одговорност институција, дате су препоруке мера у циљу унапређења система БС у Србији.

ФАЗЕ БЕНЧМАРКИНГА

Бенчмаркинг процес почиње на иницијативу наручиоца, уз јасно дефинисан циљ и сврху бенчмаркинга, као и очекиване резултате (почетна фаза). У овој фази, наручилац дефинише пројектни задатак. Бенчмаркинг тим реализује бенчмаркинг активности и то кроз следеће кораке - фазе: планирање, анализа и дефинисање препорука. Након тога, наручилац бенчмаркинг студије, на основу резултата делује, у правцу унапређења рада институција укључених у систем безбедности саобраћаја.

слика 1 - Фазе бенчмаркинг модела

БЕНЧМАРКИНГ ИНДИКАТОРИ

Скуп бенчмаркинг индикатора је креиран тако да се покрију сви аспекти оцене дуж пет стубова безбедности саобраћаја. Индикатори су структурирани у три нивоа. Први ниво чине 5 стубова безбедности саобраћаја. Други ниво су области оцене, а трећи ниво индикатори оцене.

Индикатори су дефинисани на основу стручне анализе прописаних, препоручених или очекиваних начина рада у појединим областима дефинисаних стубова. За сваки индикатор су дефинисане институције укључене у систем БС које могу допринети успешности у погледу појединих индикатора (надлежни, односно одговорени за учинак по том индикатору).

I ниво (стубови стратегије БС)	I стуб Организација и управљање безбедношћу саобраћаја	II стуб Безбеднији путеви и кретања	III стуб Безбеднија возила	IV стуб Безбеднији учесници у саобраћају	V стуб Деловање након саобраћајне незгоде
II ниво Области оцене	Правни оквир	Правни оквир	Правни оквир	Правни оквир	Правни оквир
	Стратешки оквир	Стратешки оквир	Стратешки оквир	Стратешки оквир	Стратешки оквир
	Финансирање БС	Финансирање БС	Финансирање БС	Финансирање БС	Финансирање БС
	БС заснована на подацима	БС заснована на подацима	БС заснована на подацима	БС заснована на подацима и на науци	БС заснована на подацима и на науци
	БС заснована на науци	БС заснована на науци	БС заснована на науци	Кампање у безбедности саобраћаја	Капацитет и интегритет најважнијих институција
	Safe system approach	Safe system approach	Safe system approach	Саобраћајно-полицијска принуда	Успешност рада најважнијих институција
	Капацитет и интегритет најважнијих институција	Капацитет и интегритет најважнијих институција	Капацитет и интегритет најважнијих институција	Капацитет и интегритет најважнијих институција	Успешност рада најважнијих институција
Успешност рада најважнијих институција	Успешност рада најважнијих институција	Успешност рада најважнијих институција	Успешност рада најважнијих институција		
III ниво Индикатори	44 индикатора	33 индикатора	32 индикатора	36 индикатора	29 индикатора

слика 2 - Структура сета бенчмаркинг индикатора

РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА СИСТЕМА БС

На основу усаглашених фаза бенчмаркинга, анкетирана је група од 23 стручњака и замољени су да попуне табелу са оценама, по индикаторима. Одабрани су стручњаци који добро познају систем или поједине институције, и то: 4 пензионисана професора универзитета који су радили послове БС, 6 активних наставника универзитета који предају БС, 2 асистента факултета који предају БС, 11 одабраних представника најзначајнијих институција. Анкету је попунило 11 стручњака. На основу ових оцена, бенчмаркинг тим је дискутовао и усагласио просечне оцене по стубовима безбедности саобраћаја.

Коришћењем алата за генерисање резултата у оквиру шеме провере најпре је сублимирана оцена за развојни статус (Почетна фаза, Фаза развоја, Напредна фаза) сваког стуба Стратегије БС односно за:

Први стуб БС – Организација и управљање

Други стуб БС – Безбеднији путеви

Трећи стуб БС – Безбеднија возила

Четврти стуб БС – Безбеднији учесници

Пети стуб БС – Активности после незгоде

Даље је сваки стуб анализиран према областима оцене. Истакнуте су области са вишим нивоом (ниво 3 и 4), односно области које треба унапредити (ниво 0, 1 или 2). Нивои учинка су:

Ниво 0: нема имплементације

Ниво 1: ово се ради спорадично, ad-hoc, по принципу „гашења пожара“

Ниво 2: примењује се ретко, постоје мала искуства, постоји мали учинак

Ниво 3: примењује се често, али не редовно, постоји искуство и учинак

Ниво 4: примењује се редовно, постоји велико искуство, учинак и пракса.

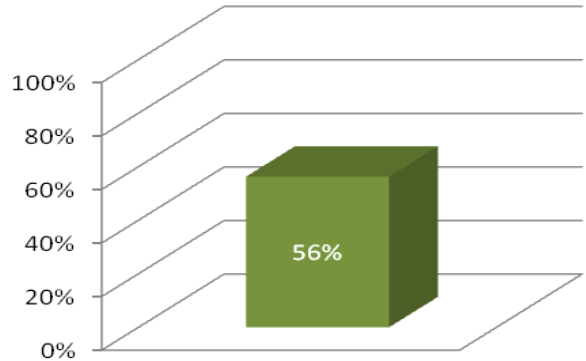
Коначно, добијени су резултати бенчмаркинга према индикаторима за сваку област оцене у оквиру посматраног стуба, тј. средње оцене по стубовима. Оцене по стубовима заправо приказују проценат достизања репера у оквиру сваког од стубова безбедности саобраћаја. Наведене су и одговорне институције за индикаторе који су оцењени са нижим нивоом учинка.

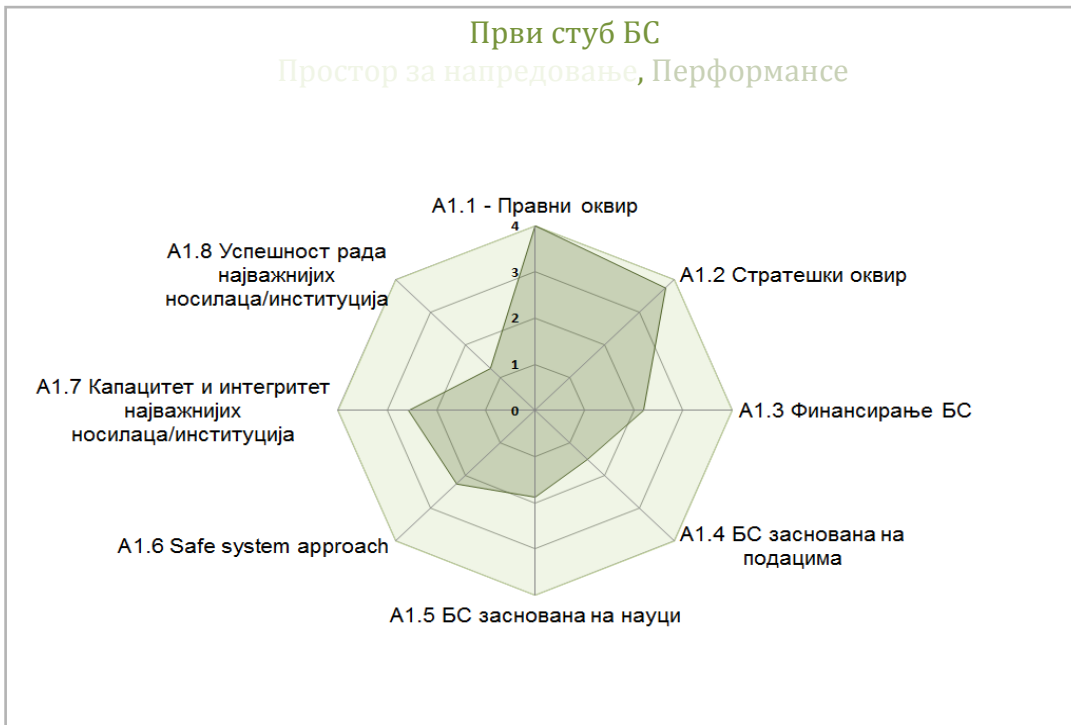
РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА ПРВОГ СТУБА – ОРГАНИЗАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ БС

- Утврђено је да је учинак у првом стубу 56%, у односу на максимални учинак – репер.
- Први стуб се налази у Фази развоја.
- Усвојене су одређене процедуре, али нису системски повезане, и не постоји синергија свих институција, тј. нема заједничког, координираног доприноса стратешким циљевима безбедности саобраћаја.

Резултат првог стуба БС- Фаза развоја

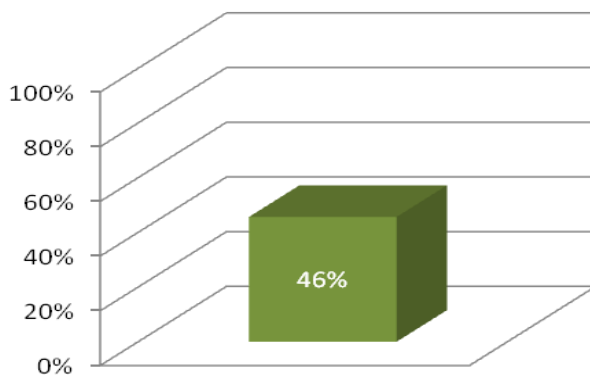
- У оквиру првог стуба БС најбоље су оцењени Правни оквир и Стратешки оквир.
- Најслабије оцењене области су: Успешност рада најважнијих носилаца/ институција (ниво 1) и БС заснована на подацима (ниво између 1 и 2).

РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА ДРУГОГ СТУБА – БЕЗБЕДНИЈИ ПУТЕВИ

- Други стуб безбедности саобраћаја налази се у Почетној фази, с обзиром да је проценат учинка у односу на максимални учинак, 46%.
- Почетна фаза развоја другог стуба БС подразумева да у оквиру овог стуба не постоје процедуре и системски приступ решавању проблема, већ се активности спроводе ad-hoc, по принципу „гашења пожара“.

Резултат другог стуба БС- Почетна фаза

- Најгоре је оцењена област Успешност рада најважнијих институција (ниво 1).
- Индикатори који се односе на Правни оквир оцењене су између нивоа 1 и 2.
- Као најбоља област истакла се друга област - Стратешки оквир (ниво 3).

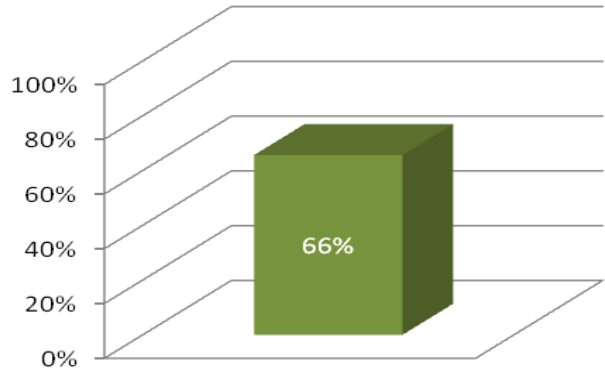

РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА ТРЕЋЕГ СТУБА – БЕЗБЕДНИЈА ВОЗИЛА

- Трећи стуб безбедности саобраћаја се налази у Фази развоја, с обзиром да је проценат учинка у односу на максимални учинак 66%.
- Усвојене су одређене процедуре, али нису системски повезане, и не постоји системски, планиран и добро координиран, синергијски допринос стратешким циљевима безбедности саобраћаја.

Резултат трећег стуба БС- Фаза развоја

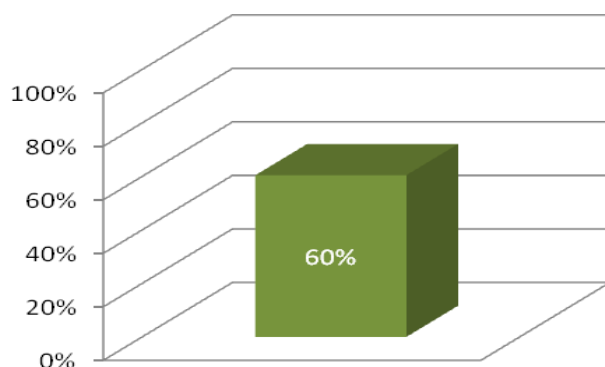
- У оквиру Трећег стуба БС најслабије области су: БС заснована на подацима, БС заснована на науци, Safe system approach, Правни оквир и Капацитет и интегритет најважнијих носилаца/институција. Све наведене области имају сличан ниво учинка, између 2 и 3.
- Као најбоља област истиче се: Стратешки оквир (ниво 4).

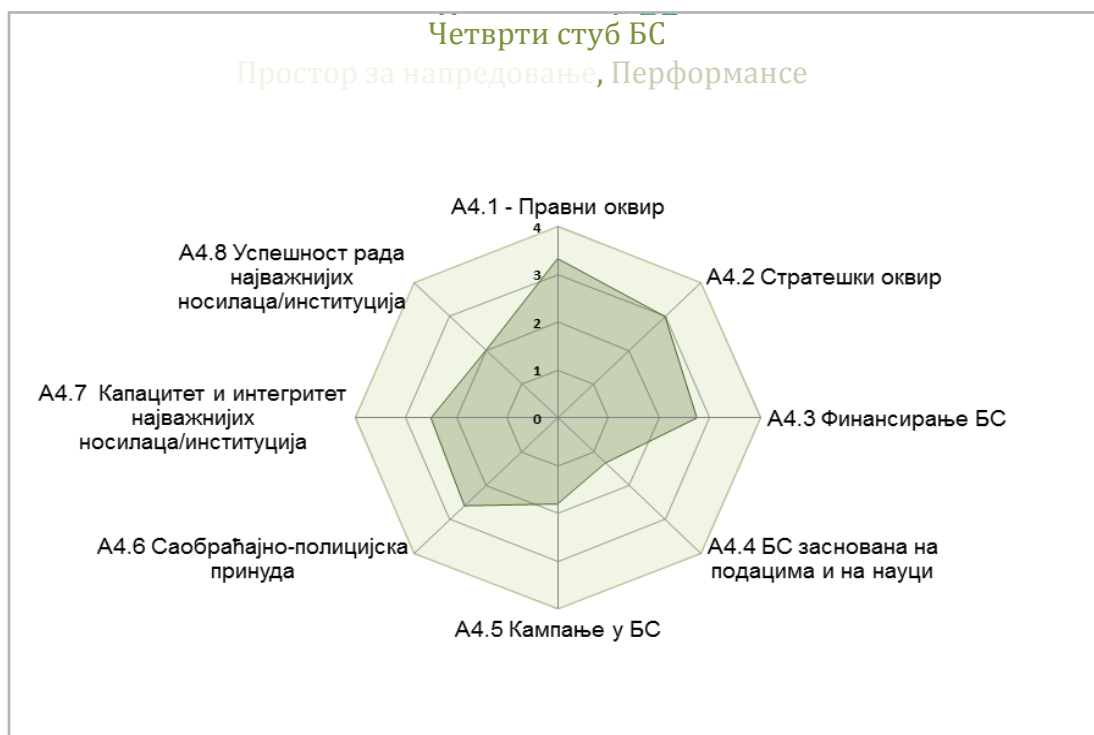
РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА ЧЕТВРТОГ СТУБА – БЕЗБЕДНИЈИ УЧЕСНИЦИ

- Четврти стуб безбедности саобраћаја се налази у Фази развоја, с обзиром да је проценат учинка, у односу на максимални учинак, 60%.
- Фаза развоја подразумева да су, у оквиру четвртог стуба БС, усвојене одређене процедуре, које нису увек, системски повезане, и не постоји координиран, заједнички допринос стратешким циљевима безбедности саобраћаја.

Резултат четвртог стуба БС- Фаза развоја

- У оквиру четвртог стуба БС најслабије области су: БС заснована на подацима (ниво 1) и Кампање у БС и Успешност рада најважнијих носилаца/институција (ниво 2).
- Као најбоље области истичу се: Правни оквир, Стратешки оквир, Финансирање, Саобр.-полиц. принуда и Капацитет и интегр. најв. носилаца/инст. (сви ниво 3).

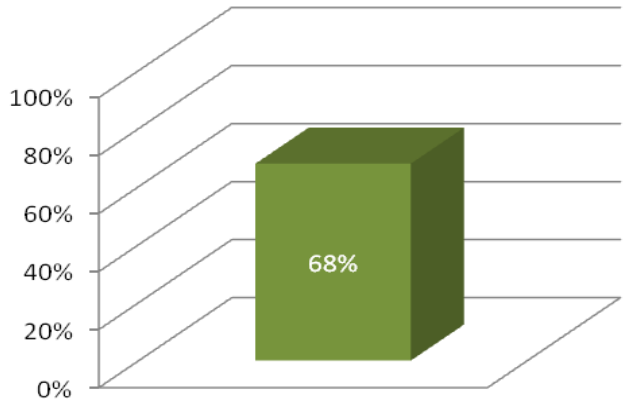

РЕЗУЛТАТИ БЕНЧМАРКИНГА ПЕТОГ СТУБА – АКТИВНОСТИ ПОСЛЕ НЕЗГОДЕ

- Пети стуб безбедности саобраћаја налази се у Фази развоја, с обзиром да је проценат учинка, у односу на максимални учинак, 68%.
- Фаза развоја подразумева да су у оквиру овог стуба БС усвојене одређене процедуре, али нису системски повезане и не постоји заједнички допринос стратешким циљевима безбедности саобраћаја.

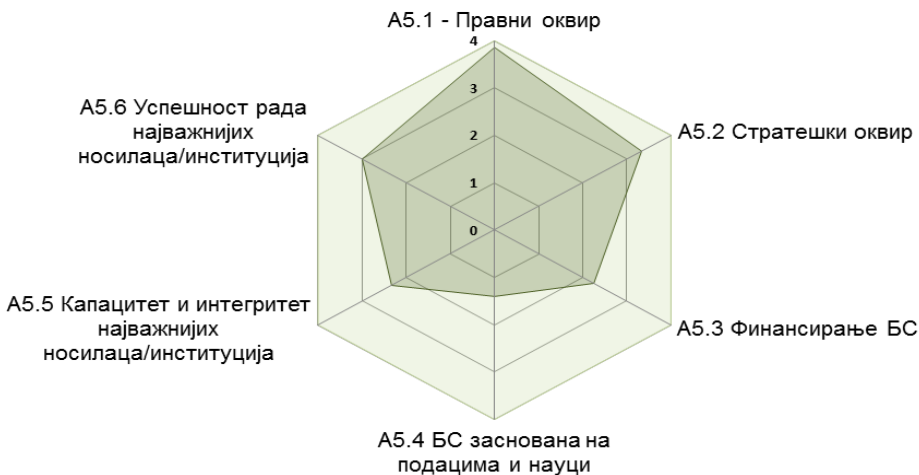
Резултат петог стуба БС- Фаза развоја

- У оквиру петог стуба БС најслабије области су: БС заснована на подацима и на науци (ниво 1), Финансирање БС (ниво 2) и Капацитет и интегритет најважнијих носилаца/институција (ниво 2).
- Као најбоље области истичу се: Правни оквир (ниво 4), Стратешки оквир (ниво 3) и Успешност рада најважнијих носилаца/институција (ниво 3).

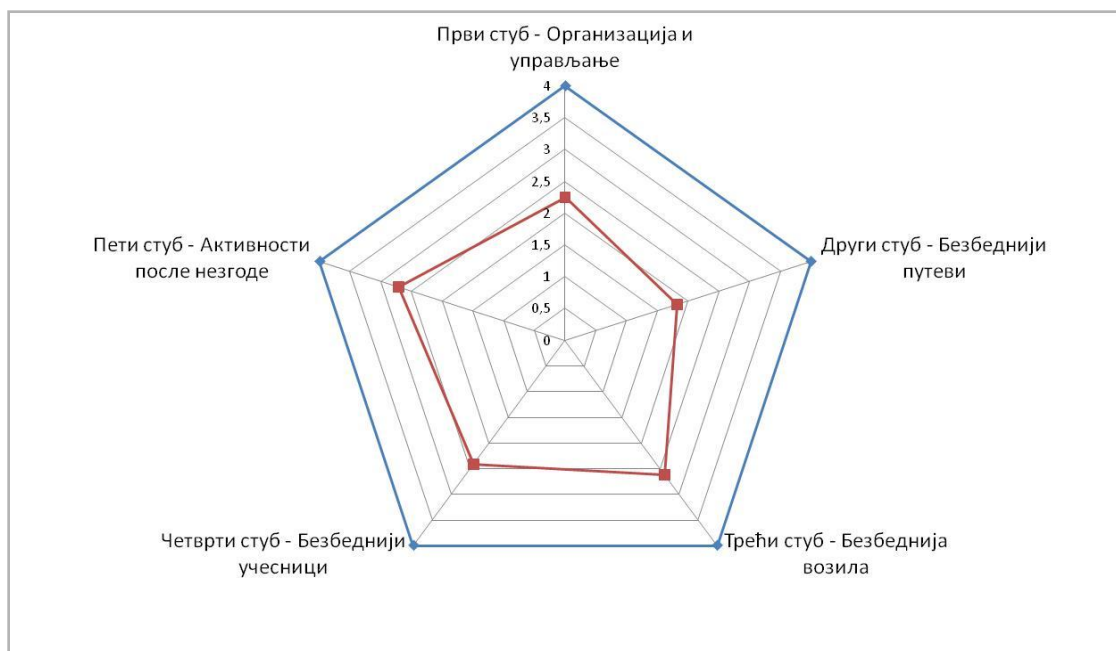
Пети стуб БС

Простор за напредовање, Перформансе

КОНАЧНА ОЦЕНА - БЕНЧМАРКИНГ СИСТЕМА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У СРБИЈИ

- На основу свих средњих оцена по стубовима и експертски оцењене тежине (пондера значаја) сваког од стубова (30, 20, 10, 25 и 15, респективно) израчуната је **коначна оцена система БС у Србији – 2,2655**, односно **степен достизања репера око 57,6%**.

- Најбољи учинак је у оквиру петог стуба (Активности после саобраћајне незгоде) који је оцењен са оценом 2,71, односно са 68% достизања репера.
- На друго место је дошао трећи стуб – Безбеднија возила, са оценом 2,63, односно 66% достигнутог репера.
- Нешто лошије је оцењен четврти стуб – Безбеднији учесници у саобраћају са оценом 2,42 и 60% достигнутог репера који је дефинисан.
- Први стуб – Организација и управљање БС је оцењен оценом 2,25, односно око 56% је достигнут репер – жељена организација и управљање БС.
- Најлошије је оцењен други стуб БС – Безбеднији путеви.

ПРЕДЛОГ МЕРА УНАПРЕЂЕЊА ЗАШТИТНОГ СИСТЕМА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У СРБИЈИ

1. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

У циљу даљег развоја и унапређења заштитног система БС у Србији, Влада РС би требало да:

- Припреми и усвоји Акциони план БС и наложи његово спровођење.
- Што пре предложи Скупштини Закон о изменама и допунама ЗоБС-а и предложи Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима. Предложи Закон о Фонду за безбедност саобраћаја.
- Влада РС би требало да, у складу са Законом (ЗоБС), најмање два пута годишње, на својим седницама, расправља о стању и проблемима БС.
- Наложити надлежним органима да припреме Извештај о коришћењу средстава од казни за прекршаје у саобраћају и покрене питање одговорности за ненаменско трошење средстава.
- Влада би требало да наложи припрему Извештаја о коришћењу наменских средстава од премије осигурања возила (1,2%).
- Влада РС би требало од свих министарстава да захтева припрему Извештаја о активностима у области БС.
- Најмање два пута годишње да припрема Извештај о стању и проблемима БС на путевима у Србији.
- Влада РС би требало да припреми и усвоји Програм јачања капацитета и интегритета владиних тела у области БС. Влада РС би требало да преиспита могућности запошљавања значајних кадрова у институцијама значајним за БС, а посебно у Саобраћајној полицији и АБС.

2. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА НАДЛЕЖНИХ МИНИСТАРСТАВА

У циљу унапређења БС, надлежна министарства би требало да:

- Преиспитају своју улогу у систему БС и унапреде свој капацитет.
- Посвете се спровођењу Закона, донесу и спроводе прописане правилнике и друге подзаконске акте.
- Унапреде међусобну координацију и кооперацију, тако што ће подићи ниво присуства на седницама Тела за координацију БС.
- Министарство надлежно за послове саобраћаја да преузме водећу улогу у управљању саобраћајним системом и безбедношћу саобраћаја, на седницама Владе РС да покрене иницијативе за унапређење БС, стално истиче своју посвећеност.

- Министарство унутрашњих послова да ојача управу саобраћајне полиције у седишту, а посебно да омогући запошљавање младих школованих професионалаца. Да оспособи довољан број професионалаца за аутоматску контролу саобраћајних прекршаја.
- МУП да подржи формирање Фонда за БС.
- Управа саобраћајне полиције да подржи израду методологије мерења индикатора успешности рада саобраћајне полиције и успостави планирање рада на основу података.
- МУП да донесе нови Правилник о школским саобраћајним патролама.
- Министарство надлежно за послове просвете да обезбеди довољан број часова и имплементира одговарајуће саобраћајно образовање и васпитање, у довољном фонду, у наставни процес од предшколског узраста, до завршетка средње школе. Да обезбеди редовно стручно усавршавање у области методике и садржаја саобраћајног образовања и васпитања.
- Министарство здравља да донесе правилнике из своје надлежности који су прописани ЗоБС-ом, да обезбеди пуну координацију са Светском здравственом организацијом у области БС, да обезбеди стално стручно усавршавање здравствених радника у области БС, да се укључи у реализацију кампања у БС и страдање у саобраћају третира као велики јавни здравствени проблем.
- Министарство финансија да обезбеди стабилно финансирање БС, а посебно спровођење Стратегије и Акционог плана БС, да подржи формирање Фонда за БС на државном нивоу и да се стара о наменском трошењу новца за БС.
- Министарство правде да подржи осавремењивање прописа у области БС, а посебно прописивање објективне одговорности за саобраћајне прекршаје и ефектне процедуре кажњавања за саобраћајне прекршаје итд.

3. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ТЕЛА ЗА КООРДИНАЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

У циљу унапређења рада, Тело за координацију требало би:

- Променити састав Тела тако што би се смањио број министара, дода директор АБС, начелник управе саобраћајне полиције, представници универзитета и невладиног сектора. Обезбедити логистичку подршку раду Тела за координацију.
- Дефинисати обавезу одржавања минималног броја седница и обавезу извештавања. На редовним седницама Тела, анализирати актуелно стање БС и учинак у спровођењу Стратегије БС и Акционог плана БС.
- Покретати иницијативе за унапређење прописа у БС, унапређење рада свих институција на државном нивоу, унапређење рада на локалном нивоу, унапређење вертикалне и хоризонталне координације.

4. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

У циљу даљег развоја и унапређења заштитног система БС у Србији, АБС би требало да:

- Усагласи и предложи Влади РС и МС Стратегију дугорочног развоја АБС.
- У складу са усвојеним дугорочним правцима развоја АБС, требало би редефинисати правни статус АБС, и то: надлежности, овлашћења, однос према другим институцијама, начин финансирања, начин рада итд. АБС би требало да буде што више самостална у свом раду, да за свој рад одговара Влади РС и јавности. АБС би требало да предлаже и прати реализацију Стратегије БС, Акционих планова и програма унапређења БС у Србији, на државном нивоу, али и да одобрава и прати реализацију локалних стратегија, акционих планова и програма БС. АБС би требала да има и надлежности да спречава ненаменско трошење средстава.
- Унапређује свој капацитет и интегритет у раду. Унапређује своју организацију и управљање.
- АБС треба да омогући и поспеши рад на основу података. АБС треба да омогући и поспеши БС засновану на науци.
- АБС треба да обавља стручне и административне послове Тела за координацију БС.
- АБС треба да стално унапређује координацију и кооперацију у области БС.
- АБС треба да реализује редовна, систематска истраживања знања, ставова, понашања у саобраћају.
- АБС ће, у сарадњи са Министарством надлежном за послове просвете (МП) предузимати активности у циљу унапређења саобраћајног образовања и васпитања у свим фазама (пре поласка у основну школу, у основној и средњој школи, у ауто-школи и после школовања).

5. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ЈП “ПУТЕВИ СРБИЈЕ” И “КОРИДОРИ СРБИЈЕ”

У циљу унапређења безбедности инфраструктуре, ЈП “Путеви Србије”, односно “Коридори Србије” би требало да:

- Обезбеде редовно спровођење савремених процедура унапређења БС, на свим државним путевима којима управљају. Да на основу резултата Провере БС опредељују правце унапређења БС на путевима.
- Да, у сарадњи са јединицама локалних самоуправа, дефинишу деонице државних путева кроз насеља и подрже изградњу тротоара на овим деоницама.
- Да успоставе редовно праћење БС на путевима којима управљају, а посебно мапирање ризика и рангирање опасних места, идентификацију “црних тачака” и њихову санацију.

- Да пријемом запослених ојачају организациону јединицу за БС.
- Да доследно спроводе Политику БС у ЈП “Путеви Србије” и националну Стратегију БС и друге стратешке документе.
- Да обезбеде контролу приступа, у складу са законом и најбољом светском праксом.
- Да редовно прикупљају податке и унапређује базу података о путевима.
- Да ЈП “Путеви Србије” и “Коридори Србије” уведу стандард управљања БС (ISO 39001 – Road safety management) у својим организацијама.

6. ПРЕПОРУКЕ ЗА УДРУЖЕЊЕ ОСИГУРАВАЧА СРБИЈЕ

Удружење осигуравача Србије, би требало да:

- Реализује ефикасну накнаду штете и друге своје функције. У складу са прописима, одговорно користи новац намењен превентиви СН.
- Улаже додатна средства у циљу унапређења капацитета појединих субјеката БС (саобраћајна полиција, школе, универзитет, јединице локалне самоуправе итд.). Подржи формирање Фонда за БС.
- Усагласи методологију и успостави квалитетно евидентирање СН које су обрађиване у осигуравајућим компанијама и ове податке доставља заинтересованим субјектима.
- Подржава мере и активности БС и у њима редовно учествује, а посебно научно-истраживачки рад у области БС, рад локалних заједница, саобраћајно образовање и васпитање, кампање у БС, видео надзор и аутоматску контролу саобраћаја итд.

7. ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА УНИВЕРЗИТЕТА И ДРУГИХ НАУЧНО-ОБРАЗОВНИХ УСТАНОВА

У циљу даљег развоја и унапређења улоге универзитета и високошколских установа у БС, требало би:

- Преиспитати реализацију наставних планова и програма високих школа које школују стручњаке из БС.
- Усагласити и предложити Влади РС Програм научно-истраживачког рада у области БС.
- Укључити универзитете у европске пројекте у области БС.
- У свим случајевима реализације међународних пројеката у Србији, обавезно укључивати научне раднике са универзитета, како би се олакшао и убрзао трансфер знања и најбоље праксе.
- Покренути националне и међународне научно-стручне скупове из области БС. Успоставити међународну сарадњу са најбољим универзитетима у свету.

Република Србија
Агенција за безбедност саобраћаја

Булевар Михајла Пупина 2 (источни улаз)
11070 Нови Београд
011/214-50-89
011/214-49-62

web адреса: www.abs.gov.rs
e-mail: abs@abs.gov.rs
prevencija@abs.gov.rs

в.д. директора
Јасмина Милошевић

Уредник
Андријана Пешић

Припремили:
Андријана Пешић
Светлана Миљуш
Јелена Милошевић
Мирослав Росић

Графичка обрада и дизајн
Сектор за превенцију и локалне самоуправе

Штампа
Агенција за безбедност саобраћаја
2016. година